NN 71/2025 (18.4.2025.), Pravilnik o odgoju i obrazovanju darovite djece i učenika

MINISTARSTVO ZNANOSTI, OBRAZOVANJA I MLADIH

924

Na temelju članka 63. stavka 2. i članka 64. stavka 3. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (»Narodne novine« broj 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 07/17, 68/18, 98/19, 64/20, 151/22, 155/23 i 156/23) te članka 17. stavka 3. Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju (»Narodne novine« broj 10/97, 107/07, 94/13, 98/19, 57/22 i 101/23), ministar znanosti, obrazovanja i mladih donosi

PRAVILNIK
O ODGOJU I OBRAZOVANJU DAROVITE DJECE I UČENIKA

PRVI DIO
OPĆE ODREDBE

Predmet uređenja

Članak 1.

Pravilnikom o odgoju i obrazovanju darovite djece i učenika (u daljnjem tekstu: Pravilnik) propisuje se način zapažanja, utvrđivanja i poticanja darovitosti te praćenja i vrednovanja postignuća darovite djece i učenika, način obrazovanja te uvjeti i postupak kojima se darovito dijete i učenik (u daljnjem tekstu: darovito dijete/učenik) može prijevremeno upisati u odgojno-obrazovnu ustanovu i završiti program obrazovanja u razdoblju kraćem od propisanoga.

Pojam darovitosti

Članak 2.

(1) Darovitost je sklop osobina, visoko iznadprosječnih općih intelektualnih i/ili specifičnih sposobnosti, visokoga stupnja kreativnosti i motivacije koji darovitima omogućuje razvijanje izvrsnih kompetencija i dosljedno postizanje izrazito iznadprosječnih postignuća i/ili radova u jednome ili više područja: jezično-komunikacijskom, matematičkom, prirodoslovnom, tehničkom i informatičkom, društveno-humanističkom, umjetničkom te tjelesnom i zdravstvenom.

(2) Darovito dijete/učenik jest dijete/učenik u kojega su utvrđene visoko iznadprosječne opće intelektualne sposobnosti i/ili specifične sposobnosti, visok stupanj kreativnosti i motivacije te dosljedno postizanje izrazito iznadprosječnih postignuća i/ili radova u jednome ili više odgojno-obrazovnih područja iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Darovito dijete/učenik s teškoćama u razvoju jest dijete/učenik u kojega je utvrđena darovitost iz stavka 1. ovoga članka, kao i teškoće koje proizlaze iz tjelesnih, mentalnih, osjetilnih oštećenja i poremećaja funkcija ili kombinacije više vrsta oštećenja i poremećaja koji se manifestiraju tijekom razvojne dobi, a čije sposobnosti u međudjelovanju s čimbenicima iz okoline ograničavaju njegovo puno, učinkovito i ravnopravno sudjelovanje u odgojno-obrazovnome procesu.

Rodno značenje pojmova

Članak 3.

Izrazi koji se upotrebljavaju u ovome Pravilniku, a imaju rodno značenje, odnose se jednako na muški i na ženski rod.

DRUGI DIO
POSTUPAK ZAPAŽANJA I UTVRĐIVANJA DAROVITOSTI

Zapažanje i utvrđivanje darovitosti

Članak 4.

(1) Zapažanje i utvrđivanje darovitosti postupak je koji se provodi radi prepoznavanja i zadovoljavanja odgojno-obrazovnih potreba djeteta/učenika, odnosno poticanja razvoja njegovih punih potencijala uz odgovarajuću potporu odgojno-obrazovnoga sustava.

(2) Postupak iz stavka 1. ovoga članka kontinuiran je proces koji provodi tim stručnjaka (u daljnjem tekstu: Tim za darovite), a obuhvaća svu djecu/učenike u svim dobnim skupinama od predškolske do srednjoškolske razine odgojno-obrazovnoga procesa.

Tim za darovite

Članak 5.

(1) Tim za darovite iz članka 4. stavka 2. ovoga Pravilnika stručno je tijelo odgojno-obrazovne ustanove čijega voditelja, kao stručnoga koordinatora, i članove imenuje ravnatelj ustanove odlukom o imenovanju.

(2) Članovi Tima za darovite jesu: ravnatelj, psiholog, pedagog, odgojitelji / učitelji razredne i predmetne nastave / nastavnici, odgajatelji, a prema potrebi uključuju se i logoped, edukacijski rehabilitator i/ili socijalni pedagog, knjižničar i vanjski stručnjaci.

(3) U slučaju da ravnatelj ne može u Tim za darovite iz stavka 2. ovoga članka imenovati psihologa zaposlenoga na radnom mjestu stručnoga suradnika u odgojno-obrazovnoj ustanovi kojom rukovodi, dužan je angažirati psihologa iz druge ustanove.

(4) Tim za darovite:

– planira, organizira, koordinira i provodi proces identifikacije darovitosti djece/učenika

– priprema mišljenje i predlaže primjerene oblike odgojno-obrazovne potpore za identificirano darovito dijete/učenika

– izrađuje individualizirani kurikul za darovito dijete/učenika (u daljnjem tekstu: individualizirani kurikul) s učiteljem/mentorom darovitoga djeteta/učenika

– osmišljava, planira i provodi, koordinira, prati i vrednuje različite oblike odgojno-obrazovne potpore darovitoj djeci/učenicima

– priprema izvješća o napredovanju darovite djece/učenika

– pruža stručnu pomoć darovitom djetetu/učeniku, odgojiteljima/učiteljima/nastavnicima/odgajateljima i roditeljima/skrbnicima (u daljnjem tekstu: roditelji)

– skrbi se o profesionalnom razvoju odgojno-obrazovnih radnika u području darovitosti

– osigurava povezanost djelovanja svih sudionika u provedbi individualiziranoga kurikula za darovito dijete/učenika

– sudjeluje u postupku kojim darovito dijete/učenik završava određeni stupanj obrazovanja u razdoblju kraćem od propisanoga

– vodi evidenciju u e-Matici – zajedničkom elektroničkom upisniku ustanova (u daljnjem tekstu: e-Matica), i/ili pohranjuje dokumentaciju o darovitoj djeci/učenicima u mapu ili e-portfolio darovitoga djeteta/učenika

– izvješćuje stručno vijeće (odgojiteljsko/učiteljsko/nastavničko/odgajateljsko) odgojno-obrazovne ustanove o razvojnom statusu, odnosno postignutim rezultatima darovitoga djeteta/učenika

– planira, organizira i ostvaruje suradnju s roditeljima darovite djece/učenika

– planira, organizira i ostvaruje suradnju s vanjskim stručnjacima u postupku zapažanja i utvrđivanja darovitosti te u provođenju zajedničkih aktivnosti namijenjenih darovitoj djeci/učenicima; osmišljava projekte i programe izvrsnosti i prijavljuje ih na natječaje i pozive; prati i vrednuje ostvarivanje i kvalitetu individualiziranoga kurikula s darovitom djecom/učenicima te ga prema potrebi unaprjeđuje.

(5) Tim za darovite koristi se relevantnom dokumentacijom koja uključuje i mišljenja roditelja, odgojitelja, učitelja, nastavnika, odgajatelja, stručnih suradnika i drugih stručnjaka – realizatora programa u koje je darovito dijete/učenik uključen u odgojno-obrazovnoj ustanovi i izvan nje.

(6) U postupku utvrđivanja darovitosti koriste se psihologijski testovi općih i specifičnih sposobnosti namijenjeni za skupnu i individualnu primjenu, instrumenti za ispitivanje kreativnosti i osobina ličnosti, instrumenti za mjerenje postignuća, intervjui, skale procjena te skale za samoprocjenu darovitosti.

(7) Temeljem zapažanja i procjenjivanja darovitosti djece/učenika Tim za darovite daje mišljenje i prijedlog o utvrđenoj darovitosti djeteta/učenika za pojedino područje iz članka 2. stavka 1. ovoga Pravilnika.

(8) Temeljem mišljenja i prijedloga Tima za darovite ravnatelj odgojno-obrazovne ustanove donosi odluku o utvrđenoj darovitosti djeteta/učenika u jednome ili više odgojno-obrazovnih područja.

(9) Odluka iz stavka 8. ovoga članka sadrži oblik/oblike odgojno-obrazovne potpore iz članka 6. ovoga Pravilnika.

TREĆI DIO
POTICANJE RAZVOJA DAROVITOSTI

Poticanje darovite djece i učenika

Članak 6.

(1) Radi poticanja razvoja darovitosti djece i učenika, a temeljem ravnateljeve odluke iz članka 5. stavka 8. ovoga Pravilnika, darovitom djetetu/učeniku tijekom odgojno-obrazovnoga procesa odgojno-obrazovna ustanova može omogućiti neke:

a) oblike odgojno-obrazovne potpore u sklopu redovitoga odgojno-obrazovnog rada / nastave:

– rad prema individualiziranom kurikulu

– individualni rad

– rad u odgojno-obrazovnoj skupini

– rad s mentorom

– izborne i/ili fakultativne predmete

b) oblike odgojno-obrazovne potpore izvan redovitoga odgojno-obrazovnog rada / nastave:

– izvannastavne i izvanškolske aktivnosti

– izvanškolski programi izvrsnosti koji se ostvaruju seminarima, ljetnim i zimskim školama, kampovima za darovite, učeničkim skupinama, učenjem putem interneta na lokalnoj, područnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini u suradnji škole sa znanstveno-istraživačkim ustanovama, regionalnim znanstvenim centrima, centrima izvrsnosti, gospodarskim subjektima, istaknutim stručnjacima za pojedino područje te različitim udrugama

– sudjelovanje na državnim i međunarodnim natjecanjima i smotrama

– rad s mentorom izvan odgojno-obrazovne ustanove

c) ostale oblike odgojno-obrazovne potpore:

– prijevremeni upis u osnovnoškolski program

– akceleraciju ili završavanje razreda u roku kraćem od propisanoga

– završavanje određenog stupnja obrazovanja u razdoblju kraćem od propisanoga

– suradnju sa stručnjacima iz područja djetetova/učenikova interesa

– pristup izvorima specifičnoga znanja

– programi o izboru profesije i karijere i sl.

(2) Odgojno-obrazovna potpora darovitom učeniku u provedbi izvanškolskih programa izvrsnosti može biti pružena u regionalnim znanstvenim centrima, regionalnim centrima kompetentnosti i centrima izvrsnosti kao specijaliziranim javnim ustanovama koje raspolažu stručnim i materijalnim resursima potrebnim za pružanje kvalitetne potpore darovitim učenicima te odgojno-obrazovnim radnicima.

(3) Odgojno-obrazovna potpora darovitom učeniku u provedbi izvanškolskih programa izvrsnosti može biti pružena u glazbenim ili plesnim školama kao specijaliziranim javnim ustanovama koje raspolažu stručnim i materijalnim resursima potrebnim za pružanje kvalitetne potpore darovitim učenicima te odgojno-obrazovnim radnicima.

Razlikovnost i individualizirani kurikul

Članak 7.

(1) Razlikovnost podrazumijeva obogaćivanje i proširivanje sadržaja učenja te prilagodbu procesa učenja, proizvoda učenja te okružja učenja odgojno-obrazovnim potrebama darovite djece/učenika.

(2) Individualizirani kurikul podrazumijeva unošenje razlikovnosti iz stavka 1. ovoga članka u predškolske programe te predmetne/modularne kurikule i kurikule međupredmetnih tema.

(3) Izrađen kurikul iz stavka 2. ovoga članka Tim za darovite dužan je dati na uvid roditelju djeteta/učenika tijekom prvoga tromjesečja pedagoške/školske godine, odnosno tijekom prvoga obrazovnog razdoblja.

Individualizirani kurikul za darovitu djecu predškolske dobi

Članak 8.

(1) Individualizirani kurikul darovitoga djeteta predškolske dobi izrađuje Tim za darovite odgojno-obrazovne ustanove koja provodi predškolske programe u suradnji s odgojiteljima za darovito dijete.

(2) Individualizirani kurikul darovitoga djeteta predškolske dobi temelji se na individualnim razvojnim potrebama i unošenju razlikovnosti u pristup, sadržaje, metode, materijale i okružje za igru i učenje, a podrazumijeva prilagodbu pristupa učenja i poučavanja, sadržaja i metoda, ishoda, tempa i okružja učenja djetetovim izraženim interesima, sklonostima i sposobnostima radi razvoja darovitosti i djetetova napretka.

(3) Individualizirani kurikul darovitoga djeteta s teškoćama u razvoju predškolske dobi temelji se na ranoj formalnoj i neformalnoj identifikaciji darovitosti i teškoće te u većoj mjeri uključuje i alternativne metode učenja i komunikacije kao i podršku darovitosti, a ne samo prevladavanju razvojnih teškoća.

(4) Individualizirani kurikul darovitoga djeteta izrađen u predškolskoj dobi prenosi se pri upisu u osnovnoškolsku odgojno-obrazovnu ustanovu i postaje relevantna dokumentacija za donošenje rješenja o primjerenom programu osnovnoga obrazovanja za darovite učenike s teškoćama u razvoju upravnoga tijela u županiji nadležnoga za poslove obrazovanja, odnosno Gradskoga ureda Grada Zagreba nadležnoga za poslove obrazovanja (u daljnjem tekstu: Upravni odjel, odnosno Gradski ured) i/ili odluke o utvrđenoj darovitosti.

(5) Darovita djeca predškolske dobi mogu pohađati odgojno-obrazovnu skupinu prema redovitom programu predškolskoga odgoja s određenim stupnjem obogaćivanja i razlikovnosti u pristupu učenju i poučavanju ili odgojno-obrazovnu skupinu s individualiziranim kurikulom za darovite koji u većoj mjeri potiče darovitost u određenom području.

(6) Djeca predškolske dobi u koje je utvrđena darovitost mogu biti uključena u male homogene skupine djece istih ili sličnih intelektualnih sposobnosti izvan redovitoga programa predškolskoga odgoja, odnosno u kraći specijalizirani program za darovite.

Individualizirani kurikul za darovite učenike osnovnoškolske i srednjoškolske dobi

Članak 9.

(1) Individualizirani kurikul za darovitoga učenika i darovitoga učenika s teškoćama u razvoju osnovnoškolske i srednjoškolske dobi izrađuje Tim za darovite i provodi se tijekom osnovnoškolskoga i srednjoškolskog obrazovanja.

(2) Individualizirani kurikul sadrži izmjene koje se odnose na odgojno-obrazovne ishode (očekivanja), na pristup učenju i poučavanju, na produkte, tempo i okružje učenja te je prilagođen odgojno-obrazovnim potrebama učenika.

(3) Individualizirani kurikul za darovitoga učenika provodi se tijekom redovite nastave, rada u odgojno-obrazovnoj skupini, samostalnoga rada i individualnoga rada s mentorom.

(4) Individualizirani kurikul izrađuje se nakon donošenja odluke iz članka 5. stavka 8. ovoga Pravilnika, odnosno do kraja prvoga obrazovnog razdoblja za svaku školsku godinu.

(5) Individualizirani kurikul za darovite učenike osnovnoškolske i srednjoškolske dobi sastavni je dio školskoga kurikula / kurikula ustanove.

Ustroj posebnoga razrednog odjela / odgojno-obrazovne skupine za darovite učenike s teškoćama u razvoju u školskoj ustanovi

Članak 10.

(1) Odgojno-obrazovnu skupinu čine daroviti učenici podjednake obrazovne razine.

(2) U odgojno-obrazovnoj skupini optimalno je uključeno do pet učenika.

(3) Kada na određenome upisnom području postoji od tri do pet učenika kojima je utvrđena darovitost i teškoće u razvoju iz članka 2. stavka 3. ovoga Pravilnika te imaju rješenje o primjerenom programu osnovnoga ili srednjeg obrazovanja za učenike s teškoćama u razvoju i odluku iz članka 5. stavka 8. ovoga Pravilnika, uz prethodnu suglasnost ministarstva nadležnoga za obrazovanje, posebni razredni odjeli mogu biti ustrojeni kao kombinirani razredni odjeli od I. do IV. razreda ili od V. do VIII. razreda odgojno-obrazovne ustanove koja provodi osnovnoškolsko obrazovanje (u daljnjem tekstu: osnovna škola) i od I. do završnoga razreda odgojno-obrazovne ustanove koja provodi srednjoškolsko obrazovanje (u daljnjem tekstu: srednja škola).

(4) Iznimno od stavka 3. ovoga članka, uz prethodnu suglasnost ministarstva nadležnoga za obrazovanje, posebni razredni odjeli mogu biti ustrojeni kao kombinirani razredni odjeli od I. do VIII. razreda osnovne škole.

ČETVRTI DIO
ZAVRŠAVANJE STUPNJA OBRAZOVANJA U RAZDOBLJU KRAĆEM OD PROPISANOGA

Prijevremeni upis darovitoga djeteta

Članak 11.

(1) Prijevremenim upisom u osnovnu školu darovito dijete predškolske dobi završava stupanj obrazovanja u razdoblju kraćem od propisanoga.

(2) Prijevremeni upis darovitoga djeteta predškolske dobi u osnovnu školu provodi se na prijedlog Tima za darovite uz suglasnost roditelja za darovito dijete koje nije školski obveznik, a ima stručno utvrđenu visoku razinu općih sposobnosti i usvojenosti specifičnih vještina iznad očekivane za dob te pokazuje primjerenu razinu socio-emocionalne zrelosti, samostalnosti i socijalizacije.

Završavanje razreda u kraćem razdoblju (akceleracija)

Članak 12.

(1) Daroviti učenik može završiti razred u razdoblju kraćem od propisanoga i prijeći u viši razred, odnosno može završiti dva razreda tijekom jedne školske godine.

(2) Postupak završavanja razreda u razdoblju kraćem od propisanoga (u daljnjem tekstu: akceleracija) iz stavka 1. ovoga članka mogu pokrenuti: razredni i predmetni učitelj/nastavnik, mentor darovitoga učenika, Tim za darovite ili roditelj.

(3) Zahtjev roditelja za akceleracijom dostavlja se Timu za darovite, koji prikuplja podatke o učeniku te temeljem psihologijske procjene, iskaza roditelja o osobnome i socijalnom statusu učenika, mišljenja učenika, mišljenja učitelja/nastavnika i stručnoga suradnika pedagoga o odgojno-obrazovnom statusu darovitoga učenika o tome obavješćuje učiteljsko/nastavničko vijeće.

(4) Učenik od I. do III. razreda osnovne škole može završiti dva razreda u jednoj školskoj godini ako se temeljem objektivnoga ispitivanja čitanja s razumijevanjem, pismenosti i matematičkoga znanja i znanja iz drugih nastavnih predmeta utvrdi da je razina njegova znanja jednaka ili viša od razine znanja učenika sljedećega višeg razreda od onoga koji učenik pohađa.

(5) Učenik od IV. do VIII. razreda osnovne škole i učenik od I. do završnoga razreda srednje škole može u jednoj školskoj godini završiti dva razreda polaganjem razrednoga ispita.

(6) Temeljem prijedloga učiteljskoga/nastavničkoga vijeća ravnatelj osnovne/srednje škole donosi odluku o akceleraciji.

(7) Osnovna/srednja škola dužna je evidentirati akceleraciju učenika putem e-Matice.

PETI DIO
PRAĆENJE I VREDNOVANJE DAROVITE DJECE I UČENIKA

Praćenje razvoja i napretka darovite djece i učenika

Članak 13.

Praćenje razvoja i napretka darovite djece/učenika provodi se radi vrednovanja postignuća darovite djece/učenika, kao i vrednovanja primjerenosti i učinkovitosti odgojno-obrazovne potpore osigurane darovitom djetetu/učeniku, te, po potrebi, pravodobne promjene oblika stručne, programske i organizacijske potpore kako bi ona, u najvećoj mogućoj mjeri, bila prilagođena odgojno-obrazovnim potrebama darovitoga djeteta/učenika.

Sadržaj mape ili e-portfolia

Članak 14.

(1) Mapa ili e-portfolio darovitoga djeteta/učenika sadrži izvješće o utvrđivanju darovitosti djeteta/učenika (opis razvojnoga statusa/rezultata i mišljenje), zapažanja o odgojno-obrazovnom napretku darovitoga djeteta/učenika, bilješke razgovora s roditeljima, mišljenje psihologa o razvojnom statusu djeteta/učenika, ljestvice procjena, razvojne upitnike i sl., značajne zaključke i odluke te ostalu relevantnu dokumentaciju.

(2) Osnovna/srednja škola dužna je za upisane darovite učenike zatražiti mapu ili e-portfolio darovitoga djeteta/učenika od predškolske, odnosno osnovnoškolske, ustanove iz koje dijete/učenik dolazi, a ona ju je na traženje dužna dostaviti.

ŠESTI DIO
PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Prestanak važenja ranije važećih propisa

Članak 15.

Na dan stupanja na snagu ovoga Pravilnika prestaje važiti Pravilnik o osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju darovitih učenika (»Narodne novine« broj 34/91) i Pravilnik o srednjoškolskom obrazovanju darovitih učenika (»Narodne novine« broj 90/93).

Stupanje na snagu

Članak 16.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

Klasa: 011-02/24-01/00031
Urbroj: 533-06-24-0001
Zagreb, 16. travnja 2025.

Ministar
prof. dr. sc. Radovan Fuchs, v. r.